

АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЦІН ТА ОБЛІКУ ТОВАРІВ У ТОРГОВО-ЗАКУПІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ РИНКІВ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ

Висвітлено актуальні питання формування цін та обліку товарів у торгово-закупівельних підприємствах на ринках системи споживчої кооперації України з урахуванням чинного законодавства та організаційно-технологічних особливостей їх діяльності

Постановка проблеми. Розквіт торгівлі на ринках у даний час став відчутним чинником конкуренції у сфері товарного обігу і здійснює суттєвий вплив на колективну і приватну форми торгівлі. Ідеально ринковий характер ціноутворення, у середньому невисокої посередницької винагороди і низький рівень накладних витрат на ведення ринкової реалізації дозволяє учасникам цієї форми торгівлі за допомогою цінкових методів успішно конкурувати із стаціонарною торговельною мережею, залучати у власний товарообіг значну частку товарообігу торговельних центрів і крамниць, що функціонують поряд.

Перед ринками поставлені завдання подальшого нарощування обсягів діяльності та докорінного поліпшення якості обслуговування населення. Для виконання цих завдань на ринках створюються госпрозрахункові торгово-закупівельні підприємства (ТЗП), заготівельні пункти-магазини та підприємства дрібнороздрібною торговельною мережі. Однак, до цього часу є неадекватною діюча методика формування цін та організація обліку товарів у торгово-закупівельних підприємствах ринків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проведені дослідження нормативних та інструктивних документів, що регламентують формування цін та облік товарів у торгово-закупівельних підприємствах ринків, спеціальної літератури, монографій, навчальних посібників дають нам підставу стверджувати, що публікацій, пов'язаних з висвітленням питання методики та організації обліку на ринках немає. У Довіднику працівника ринку споживчої кооперації [1] приведені лише нормативні документи, що регламентують організацію діяльності ринків, як суб'єктів господарювання. У Плані рахунків бухгалтерського обліку [4] приведені лише номери субрахунків (аналітичних рахунків), які рекомендовано використовувати в обліку операцій ринків, а в Інструкції [3] приведено лише загальні правила організації бухгалтерського обліку за книжково-журнальною формою в організаціях і підприємствах споживчої кооперації.

Мета статті. Висвітлити окремі аспекти формування цін та обліку товарів у торгово-закупівельних підприємствах ринків з урахуванням вимог діючих нормативних документів України [2, 3, 5] та організаційно-технологічних особливостей їх діяльності.

Викладення основного матеріалу. Торгово-закупівельні підприємства ринків при організації своєї діяльності повинні керуватися та дотримуватися вимог Законів України "Про захист прав споживачів", "Про споживчу кооперацію", "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення", "Про застосування реєстраторів

розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг”, “Про державне регулювання виробництва і торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами” та іншими. Крім того вони повинні керуватися Порядком заняття торговельною діяльністю та правилами торговельного обслуговування населення, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 15.06.2006 р. № 833; Правилами роздрібної торгівлі продовольчими товарами і Правилами роздрібної торгівлі непродовольчими товарами, затвердженими відповідно наказами Міністерства економіки України від 11.07.2003 р. № 185 і від 11.03.2004 р. № 98; Правилами торгівлі на ринках, затвердженими наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України, Міністерства внутрішніх справ України, Державної податкової адміністрації України, Державного комітету стандартизації, метрології та сертифікації України від 26.02.2002 р. № 57/188/84/105 та інших нормативних актів, що регулюють торговельну і заготівельну діяльність.

Торгово-закупівельні підприємства та магазини-заготпункти також керуються нормативними актами, які регулюють заготівельну і торгівельну діяльність споживчої кооперації та постановами правління Укоопспілки, зокрема: Примірним положенням про торгово-закупівельне підприємство (ТЗП) на ринку, затвердженим постановою правління Укоопспілки від 29.12.1992 р. № 215 і Правилами роботи заготівельних пунктів-магазинів системи Укоопспілки, затвердженими постановою правління Укоопспілки від 27.12.2000 р. № 142.

Торгово-закупівельне підприємство на ринку (ТЗП) є підприємством для здійснення закупок і реалізації сільськогосподарських продуктів та інших товарів. ТЗП здійснює закупки та продаж м'яса і м'ясопродуктів, птиці, риби, яєць, молока і молокопродуктів, тваринних і рослинних жирів, картоплі, свіжих і перероблених овочів, фруктів, ягід, винограду, баштанних культур, горіхів, садових квітів та інших сільськогосподарських продуктів, придбаних від населення, підсобних селянських (фермерських) господарств і сільськогосподарських підприємств. Крім того, ТЗП приймає для продажу свіжу та перероблену продукцію від заготівельних, переробних, торговельних та інших підприємств. Розрахунки з населенням і господарствами за прийняту від них продукцію проводяться через установи банків, каси ринків або через заготівельників за рахунок сум, виданих їм під звіт.

Для максимального залучення сільськогосподарських продуктів і сировини у формування внутрішнього ринку товарів і послуг споживачів, об'єкти роздрібної торгівлі ринків на рівні ТЗП можуть здійснювати торгівлю продовольчими та непродовольчими товарами, надавати послуги населенню щодо збуту вирощеної ними сільськогосподарської продукції і сировини, здійснюючи приймання її у порядку зустрічного продажу здавальникам продовольчих і непродовольчих товарів. ТЗП закуповують сільськогосподарську продукцію, що відповідає чинним стандартам або технічним умовам в асортименті, визначеному керівником, правлінням споживчого товариства чи споживспілки. При закупівлі великих партій сільськогосподарської продукції за укладеними угодами може застосовуватися зустрічний продаж продовольчих і непродовольчих товарів за замовленням здавальника (на момент укладення угод).

Здавальники сільськогосподарської продукції повинні мати відповідні супроводжувальні документи, які підтверджують якість продукції та придатність до споживання: сертифікат якості, сертифікат відповідності (для продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації), ветеринарний дозвіл для сировини

тваринницького походження, меду тощо, видані відповідними службами. Прийняттю й оприбуткуванню підлягає тільки доброякісна продукція, що відповідає вимогам стандартів і технічних умов.

Прийнята продукція від здавальників може реалізовуватися через власні магазини, заклади ресторанного господарства, здаватися на переробку чи на бази (склади) споживчої кооперації за призначенням для подальшої реалізації, а також у відповідності з угодами безпосередньо відвантажуватися підприємствам різних форм власності та бюджетним установам.

Закупівля сільськогосподарської продукції здійснюється за закупівельними цінами, що затверджуються адміністрацією ринку (правлінням споживчого товариства, споживспілки), якому підпорядковані торгово-закупівельні підприємства чи об'єкти роздрібної торгівлі, що здійснюють заготівлю цієї продукції. Закупівельні ціни на сільськогосподарську продукцію і сировину визначаються за домовленістю сторін та з огляду кон'юнктури місцевого ринку із зазначенням дати впровадження та переглядаються у залежності від сезонності, від зміни ринку закупівель та збуту сільгосппродукції.

Для узгодженості роботи ринку рекомендується, щоб на його території діяли єдині закупівельні, оптово-відпускні та роздрібні (продажні) ціни на сільськогосподарську продукцію. Для попередження необґрунтованого підвищення рівня цін та розбіжностей у цінах кооперативним організаціям та підприємствам (торгово-закупівельним базам, переробним підприємствам та іншим) доцільно при закупівлях сільськогосподарської продукції узгоджувати рівень цін і умови закупівлі з кооперативною організацією, яка координує заготівельну діяльність у цьому районі.

Відпуск закупленої торгово-закупівельним підприємством сільськогосподарської продукції здійснюється за встановленими адміністрацією ринку (споживчим товариством, споживспілкою) відпускними цінами. Ціни на сільськогосподарську продукцію повинні формуватися з урахуванням інформації про рівень цін, за якими приймають цю продукцію заготівельні, оптові та переробні підприємства. При цьому, відпускна ціна не має бути нижчою від ціни, що включає націнку на закупівельну ціну (у розмірі витрат на закупівлю сільгосппродукції та прибутку) і ПДВ. Ціни затверджуються наказом керівника підприємства (організації).

Методика визначення закупівельних цін залежить від виду сільськогосподарської продукції і сировини та напряму її реалізації. При цьому, визначаються ціни закупівлі сільськогосподарської продукції у населення, фермерських господарств і сільськогосподарських підприємств. Сільськогосподарські підприємства, у більшості випадків, є платниками податку на додану вартість, а населення та фермерські господарства – ні. Для визначення закупівельних цін, складаються калькуляції закупівельних та оптово-відпускних цін.

Закупівельна ціна, яка б забезпечила беззбиткову роботу підприємства визначається за формулою:

$$ЗЦ = \frac{ОВЦ \times (100 - ПДВ)}{100 + P_{вод}}, \text{ де} \quad (1)$$

ЗЦ – закупівельна ціна на окремий вид продукції, без податку на додану вартість;

ОВЦ – оптово-відпускна ціна на окремий вид продукції;

ПДВ – ставка податку на додану вартість, %;

P_{вод} – рівень витрат операційної діяльності, % (до заготівельного обороту).

Закупівельна ціна, яка б забезпечила рентабельну роботу підприємства визначається за формулою:

$$ЗЦ = \frac{ОВЦ \times (100 - ПДВ)}{100 - Н} = \frac{ОВЦ \times (100 - ПДВ)}{100 + (P_{вод} + P_n)}, \text{ де} \quad (2)$$

Н – націнка заготівельного підприємства, яка включає рівень витрат операційної діяльності та плановий рівень рентабельності (Pп) до закупівельної ціни, %.

Щодо оптово-відпускних цін, то вони включають: закупівельні ціни, суми витрат на збут, прибуток і податок на додану вартість. У випадку відпуску продукції юридичним і фізичним особам – платникам ПДВ, податок нараховується на всю вартість продукції, що реалізується. У разі, коли платник податку здійснює операції з поставки особам, які не зареєстровані як платники податку, сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки, раніше придбаних (заготовлених) таким платником податку у фізичних осіб, які не є платниками цього податку, об'єктом оподаткування є торгова націнка (надбавка), встановлена таким платником податку.

Для застосування зазначеного порядку оподаткування необхідно дотримуватися таких умов:

– закуплена продукція повинна класифікуватися як сільськогосподарська продукція або продукти її переробки;

– реалізація такої продукції споживчим товариством, райкоопзаготпромом чи іншим підприємством (організацією) системи Укоопспілки повинна здійснюватися у тому вигляді, у якому вона була закуплена (без подальшої промислової переробки);

– одержувачі продукції – юридичні особи (військові склади та бази, установи МВС, СБУ, Держкомкордон України, Державного департаменту України з питань виконання покарань, інші бюджетні установи), зареєстровані як неплатники податку, повинні підтвердити цю обставину відповідною письмовою довідкою податкової адміністрації (інспекції) за місцем реєстрації.

На сільськогосподарську продукцію, яка придбана (заготовлена) у фізичних осіб, які не є платниками податку на додану вартість, на які не встановлені оптово-відпускні ціни споживачами, оптово-відпускна ціна визначається за приведеною нижче методикою:

а) мінімальна оптово-відпускна ціна, що забезпечує беззбиткову реалізацію певного виду продукції, яка реалізується безпосередньо бюджетним установам, фізичним особам та іншим, які не є платниками податку на додану вартість (ПДВ нараховується тільки на націнку (надбавку):

$$ОВЦ = ЗЦ + \frac{ЗЦ \times P_{вод}}{100} \times 1,2 \quad (3)$$

б) мінімальна відпускна ціна, що забезпечує беззбиткову реалізацію певного виду продукції, яка реалізується покупцям для подальшого її продажу або переробки (ПДВ нараховується на всю ціну):

$$ОВЦ = \frac{ЗЦ \times (100 + P_{вод})}{100} \times 1,2 \quad (4)$$

в) оптово-відпускна ціна, що забезпечує плановий (бажаний) рівень рентабельності від реалізації певного виду продукції, яка реалізується безпосередньо бюджетним установам, фізичним особам та іншим ПДВ нараховується тільки на націнку (надбавку):

$$ОВЦ = 3Ц + \frac{3Ц \times H}{100} \times 1,2 \quad (5)$$

г) оптово-відпускна ціна, що забезпечує плановий (бажаний) рівень рентабельності від реалізації продукції, яка реалізується покупцям для подальшого її продажу або переробки (ПДВ нараховується на всю ціну):

$$ОВЦ = \frac{3Ц \times (100 + H)}{100} \times 1,2 \quad (6)$$

На сільськогосподарську продукцію та продукти її переробки, раніше придбаних у сільськогосподарських підприємств, оптово-відпускна ціна визначається за приведеною нижче методикою:

а) мінімальна оптово-відпускна ціна, що забезпечує беззбитковість у реалізацію певного виду продукції:

$$ОВЦ = 3Ц + \frac{3Ц \times P_{вод}}{100} \times 1,2 \quad (7)$$

б) оптово-відпускна ціна, що забезпечує плановий (бажаний) рівень рентабельності від реалізації певного виду продукції:

$$ОВЦ = 3Ц + \frac{3Ц \times H \times 1,2}{100} = 3Ц + \frac{3Ц \times (P_{вод} + P_n)}{100} \times 1,2 \quad (8)$$

ТЗП, що є відособленим підрозділом ринку чи споживспілки, може здійснювати операції оптових відвантажень за цінами домовленості за своїми угодами, але не нижчими оптово-відпускних цін, що діють у межах ринку (споживспілки).

Роздрібні (продажні) ціни на закуплену сільськогосподарську продукцію для продажу її населенню затверджуються адміністрацією ринку (правлінням споживчого товариства, споживспілки), яким підпорядковані торгово-закупівельні підприємства. Роздрібна ціна формується з урахуванням податку на додану вартість, витрат операційної діяльності (витрат обігу) та рентабельності підприємства (організації). Ціну доцільно формувати за такими складовими: закупівельна ціна; транспортно-заготівельні витрати; торгова націнка з ПДВ, яка склалася на ринку (у споживчому товаристві, спілці чи підприємстві (з урахуванням передбачуваного рівня витрат операційної діяльності та планового рівня рентабельності).

Роздрібні ціни на закуплену сільськогосподарську продукцію з урахуванням її якості повинні бути не вищими від цін місцевих ринків та оформлені відповідними ціниками. Ціни фіксуються у реєстрі роздрібних цін відповідно до Інструкції про порядок позначення роздрібних цін на товари народного споживання в підприємствах роздрібної торгівлі та громадського харчування. Реєстр сільськогосподарської продукції із зазначенням закупівельних і роздрібних цін має бути у наявності у кожному торгово-закупівельному підприємстві.

Закупівля сільськогосподарських продуктів і сировини від їх виробників – фізичних осіб і сільськогосподарських підприємств усіх форм власності, та продуктів їх переробки (цукру, олії, круп, борошна тощо) – від переробних підприємств і громадян

оформляється приймальними квитанціями, затвердженими постановою правління Укоопспілки від 29 травня 2000 р. № 118 з наступними доповненнями та за погодженням з Держкомстатом України. Приймальні квитанції виписуються на підставі даних супровідних документів і результатів приймання сільськогосподарської продукції та сировини.

Розрахунки за прийняту продукцію від здавальників за готівку та в порядку товарообміну проводиться за закупівельними цінами, встановленими на даний період, а відпуск товарів здавальникам – за роздрібними цінами на суму закупленої продукції. У порядку зустрічного продажу відпускаються продовольчі та непродовольчі товари за роздрібними цінами.

Приймальні квитанції служать одночасно: товарними документами, на підставі яких оприбутковується надходження сільськогосподарської продукції; розрахунковими документами, де визначаються суми, що підлягають виплаті здавальникам за прийняту від них сільськогосподарську продукцію, а також грошовими, котрі підтверджують виплату готівкою при закупівлі продукції за готівку. Вони також є первинними документами для ведення бухгалтерського обліку, і використовуються у процесі складання відповідної статистичної звітності.

На відпуск сільськогосподарських продуктів із торгово-закупівельних підприємств покупцям, у переробку, для закладання на зберігання, а також власним підприємствам роздрібною торгівлю, закладам ресторанного господарства, для продажу населенню виписується видаткова накладна, рахунок, рахунок-фактура або товарно-транспортна накладна.

Торгово-закупівельні підприємства на підставі приймальних квитанцій, закупівельних відомостей і видаткових документів здійснюють оформлення та облік руху товарів, сільськогосподарських продуктів і продуктів їх переробки, сировини шляхом складання та подання товарно-грошових звітів.

Облік операцій з надходження, реалізації та іншого вибуття товарів у торгово-закупівельних підприємствах ведеться з використанням рахунку 28 "Товари" та його субрахунків другого порядку:

2822 "Товари в роздрібній торгівлі";

2852 "Торгова націнка на товари в роздрібній торгівлі";

2892 "Транспортно-заготівельні витрати в роздрібній торгівлі".

При цьому, первісна вартість товарів формується із таких складових:

– сум, що сплачуються згідно договору постачальнику (продавцю), за вирахуванням непрямих податків;

– сум непрямих податків при купівлі товарів (продукції), які не відшкодовуються підприємству;

– транспортно-заготівельних витрат (витрати на заготівлю, оплату тарифів за вантажно-розвантажувальні роботи та транспортування товарів до місця їх використання, включаючи витрати зі страхування ризиків їх транспортування);

– інших витрат, які безпосередньо пов'язані з придбанням товарів (продукції) і приведенням їх до стану, в якому вони придатні для продажу та інших запланованих цілей.

Облік торговельної націнки ведеться на субрахунку 2852 "Торгова націнка на товари в роздрібній торгівлі". За кредитом відображається її формування на оприбутковані товари та списання на реалізовані товари (методом червоного сторно), а за дебетом – списання за іншим вибуттям. Сальдо відображає суму націнки на залишок товарів у торгово-закупівельних підприємствах на певну дату.

Торгова націнка призначена для покриття витрат операційної діяльності та одержання прибутку. Складовими торгової націнки є:

– податок на додану вартість, нарахований на купівельну вартість придбаного товару, якщо він реалізується платникам цього податку або якщо він реалізується неплатникам цього податку та куплений не в фізичних осіб-неплатників ПДВ;

– торгова націнка на відпускну вартість сільськогосподарських продуктів і непродовольчих товарів (без ПДВ);

– податок на додану вартість, нарахований на торгову націнку.

Вартість товару (продукції) у торгово-закупівельних підприємствах ринків за роздрібними (продажними) цінами визначається в два етапи за приведеною нижче методикою:

1) внутрішня відпускну ціна:

$$ВВЦ = 3Ц + \frac{3Ц \times Нзд}{100}, \text{ де} \quad (9)$$

ВВЦ – внутрішня відпускну ціна на окремий вид продукції;

3Ц – закупівельна ціна на окремий вид сільськогосподарської продукції, без ПДВ;

Нзд – націнка заготівельної діяльності підприємства, яка включає рівень витрат заготівель (Рвз) та плановий рівень прибутковості (Рп) до закупівельної ціни, %.

2) роздрібна (продажна) ціна:

$$РЦ = ВВЦ + КЦ + \frac{(ВВЦ + КЦ) \times Нтд}{100} \quad (10)$$

РЦ – роздрібна ціна на окремий вид продукції, з ПДВ;

КЦ – купівельна ціна на окремий вид придбаних товарів, без ПДВ;

Нтд – націнка торговельної діяльності підприємства, яка включає рівень витрат операційної діяльності (Род) та плановий рівень рентабельності торгівлі (Ртд) до внутрішньої відпускну та купівельної цін, %.

Господарські операції, пов'язані з надходженням товарів (продукції) у торгово-закупівельних підприємствах відображаються на рахунках бухгалтерського обліку за кореспонденцією, наведеною у табл. 1.

Таблиця 1. Типові господарські операції та кореспонденція рахунків з обліку надходження товарів (продукції) у торгово-закупівельні підприємства

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1	2	3	4	5
1.	Оприбутковано сільгосппродукцію придбану:			
	– у населення (оплата з підзвітних сум за закупівельними цінами)	2822	372	1400
	– у сільськогосподарських підприємств (безготівковий розрахунок)	2822	631	5600
2.	Нараховано податковий кредит з ПДВ, який зменшує податкові зобов'язання звітного періоду:			
	– за продукцією, що придбана у сільгоспідприємств – 1120 грн. – за транспортно-заготівельними витратами – 30 грн.	641	631	1150
3.	Оприбутковано товари, що надійшли від різних постачальників, без ПДВ – 2800 грн.	2822	631	2800

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5
4.	Нараховано податковий кредит з ПДВ, який зменшує податкові зобов'язання звітного періоду: – за товарами, придбаними у різних постачальників – 560 грн. – за транспортно-заготівельними витратами – 15 грн.	641	6311	575
5.	Нараховано торгіву націнку на придбані сільськогосподарські продукти і товари: – заготівельної діяльності підприємства – торговельної діяльності підприємства	2822 2822	2852 2852	980 5368
6.	Нараховано транспортно-заготівельні витрати з перевезення придбаних продукції і товарів, без ПДВ (150,00 + 75,00)	2892	631	225

Примітка. Вартість товарів (продукції), що надходять від споживчих товариств не включається до заготівельного обороту

Торгово-закупівельні підприємства щоденно здійснюють продаж (реалізацію) сільськогосподарської продукції і товарів, за яким із споживачами (покупцями) проводяться розрахункові операції як у готівковій, так і в безготівковій формах (із застосуванням платіжних карток, розрахункових чеків тощо). Розрахунки у готівковій формі здійснюють через зареєстровані, опломбовані та переведені у фіскальний режим роботи касові апарати – реєстратори розрахункових операцій (РРО) або без їх застосування, але при обов'язковому використанні книги обліку розрахункових операцій (КОРО) чи розрахункової книжки (РК). Готівку, одержану від продажу товарів і продуктів покупцям, торгово-закупівельні підприємства зобов'язані здавати у встановлені терміни в касу ринку або на його рахунки у банківських установах.

Первинні документи, що підтверджують здачу виручки у касу ринку, установи банків тощо, записуються щоденно у товарно-грошових звітах як товари, що вибули з підвіту матеріально відповідальних осіб за роздрібними (продажними) цінами. На суму вибуття товарів (продукції) та доходів від їх реалізації у торгово-закупівельних підприємствах системи споживчої кооперації відображають на рахунках бухгалтерського обліку записами, приведеними у табл. 2.

Собівартість реалізованих товарів визначається шляхом додавання до вартості реалізованих товарів за купівельними цінами суми транспортно-заготівельних витрат, які обліковуються на субрахунку 2892 “Транспортно-заготівельні витрати в роздрібній торгівлі”. Облік собівартості реалізованих товарів роздрібної торгівлі ведеться на рахунку 9022 “Собівартість реалізованих товарів роздрібної торгівлі”. За дебетом субрахунку відображається:

- вартість реалізованих товарів за роздрібними (продажними) цінами;
- сума торгової націнки на реалізовані товари (запис здійснюється способом червоного сторно) ;
- сума природних втрат (за купівельними цінами);
- сума транспортно-заготівельних витрат, які відносять до реалізованих товарів.

За кредитом субрахунку 9022 “Собівартість реалізованих товарів роздрібної торгівлі” щомісячно відображається у порядку закриття субрахунку списання собівартості на фінансові результати операційної діяльності ринку.

Таблиця 2. Типові господарські операції та кореспонденція рахунків з обліку реалізації та іншого вибуття товарів

№ з/п	Зміст господарської операції	Документ, яким оформляється операція	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
			дебет	кредит	
1	Визнано дохід у сумі: – готівкових коштів одержаних у касу ринку – дебіторської заборгованості за реалізованими товарами	Квитанція до касового ордера; рахунок-фактура, накладна	301	7022	5460
			361	7022	6120
2	Нараховано суму зобов'язань з ПДВ: – від доходу, одержаного від реалізації товарів різним покупцям (платникам ПДВ) – від націнки, за реалізованою продукцією населенню	Податкова накладна	7022	641	1020
			7022	641	355
3	Списано вартість реалізованих товарів за роздрібними (продажними) цінами	Чек, рахунок-фактура, накладна та інші	9022	2822	11580
4	Списано націнку, що відноситься до реалізованих товарів (визначається за результатами місяця і відображається способом червоного сторно): – різним покупцям – 1990 грн. – населенню (іншим кінцевим споживачам) – 2130 грн.	Розрахунок	9022	2852	4120
5	Передано товари іншим підприємствам ринку	Видаткова накладна, накладна	2822, 2823	2822	570
6	Передано товари у переробку	Видаткова накладна	2361	2822	650

Висновки. На основі проведеного дослідження, опрацювання чинних нормативних документів, вивчення практичного досвіду організації та методики ціноутворення й обліку товарів на торгово-закупівельних підприємствах системи споживчої кооперації, вдалося, на наш погляд, теоретично обґрунтувати та висвітлити основні питання формування цін та обліку товарів з врахуванням організаційно-технологічних особливостей та специфіки діяльності торгово-закупівельних підприємств.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Довідник працівника ринку споживчої кооперації. – 4-е вид., перероб. і доповн. – К.: “Укоопринкторг” Укоопспілки, 2002. – 1278 с.
2. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07. 1999 р. № 996-XII-ВР.
3. Інструкція про застосування книжково-журнальної форми бухгалтерського обліку в організаціях і підприємствах споживчої кооперації. – К.: Укоопспілка, 2002. – 215 с.
4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань, і господарських операцій підприємств та організацій споживчої кооперації України (Укоопспілки). / Затв. постановою Правління Укоопспілки від 19.12.2001 р. № 304.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 “Дохід” / Затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290.